

Ceļu satiksmes organizācijas un drošības jomas valsts un pašvaldību institūciju darbības uzlabošana zinātnisko pētījumu, tiesību teorijas un judikatūras attīstības kontekstā

Tengīzs Džibuti

Rīgas Stradiņa universitāte, doktora studiju programma "Juridiskās zinātnes", Latvija

Ievads. Diemžēl ne visas valsts un pašvaldību iestādes, kuru kompetencē ir ceļu satiksmes organizācijas un drošības jautājumi, darbojas saskaņā ar Valsts pārvaldes iekārtas likumu un Administratīvā procesa likumu, jo pretēji zinātniskajos pētījumos, juridiskajā un speciālajā literatūrā izteiktajiem viedokļiem, vienotai Latvijas tiesu praksei un judikatūrai joprojām neatzīst satiksmes organizācijas tehniskos līdzekļus (ceļa zīmes, apzīmējumus, luksoforus u. c.), kad ar tiem saskaras konkrētie ceļu satiksmes dalībnieki, par vispārīgajiem administratīvajiem aktiem. Tādējādi netiek nodrošināta likumība un nenotiek šo institūciju darbības uzlabošana ceļu satiksmes organizācijas procesā un drošības nostiprināšanā.

Darba mērķis, materiāls un metodes. Darba mērķis bija izpētīt to valsts un pašvaldību iestāžu, kuru kompetencē ir ceļu satiksmes organizācijas un drošības jautājumi, oficiālo attieksmi par satiksmes organizācijas tehnisko līdzekļu statusu.

Autors izmanto zinātniskās pētniecības metodes: vēsturisko, analītisko, sistēmisko, salīdzinošo un loģisko. Apkopotas un izanalizētas Latvijas valsts un pašvaldību institūciju atbildes, tiesu prakse, juridiskā literatūra un publikācijas, normatīvie akti.

Rezultāti. Iestāžu nostāju apkopojums attiecībā uz satiksmes organizācijas tehniskajiem līdzekļiem kā vispārīgajiem administratīvajiem aktiem ir sadalīts divās grupās: negatīvajā (vai šaubīgajā) un pozitīvajā.

Negatīvā grupa (satiksmes organizācijas tehniskie līdzekļi netiek uzskatīti par vispārīgajiem administratīvajiem aktiem vai to statuss ir apšaubīts). Valsts akciju sabiedrība "Ceļu satiksmes drošības direkcija" 2008. gadā un arī pirms tam kategoriski uzskatīja, ka satiksmes organizācijas tehniskie līdzekļi nav administratīvie akti. Satiksmes ministrija 2008. un 2012. gadā norādīja, ka šajā jautājumā nav viennozīmīga vērtējuma un publiski paustais viedoklis par to, ka ceļa zīme ir uzskatāma par administratīvo aktu, ir diskutējams. Abas minētās iestādes 2012. gadā atzīmē, ka tām ir savs viedoklis šajā jautājumā, un tās nav piedalījušās nevienā tiesvedības procesā, kurā varētu paust savu viedokli un aizstāvēt to, tādēļ šobrīd, respektējot tiesu nolēmumus norādīto, nevar apgalvot pretējo, taču savu iepriekš pausto viedokli uztur. Valsts akciju sabiedrība "Latvijas Valsts ceļi" atsaucās uz abu minēto iestāžu 2012. gada attieksmi. Rīgas dome un tās Satiksmes departaments, kuri atbild par satiksmes organizācijas tehniskajiem līdzekļiem galvaspilsētā, 2005., 2006. un 2008. gadā viennozīmīgi uzskatīja, ka satiksmes organizācijas tehniskie līdzekļi nav administratīvie akti, jo netiek izdoti attiecībā uz individuāli noteiktu personu vai personām, bet gan atbilstoši Valsts pārvaldes iekārtas likumā noteiktajam ir pārvaldes lēmumi (individuālie tiesību akti, kas vērsti uz tiesisku seku nodibināšanu, grozīšanu vai izbeigšanu valsts pārvaldes jomā), savukārt 2012. gadā norādīja, ka neatkarīgi no satiksmes organizācijas tehnisko līdzekļu statusa (ir vai nav uzskatāmi par administratīvo aktu), to uzstādīšanas procesuālā kārtība nemainās. Rīgas pašvaldības policija 2012. gadā norādīja, ka tas ir strīdīgs un diskutabls tiesību teorijas jautājums, kas nav viennozīmīgi atbildams.

Pozitīvā grupa (satiksmes organizācijas tehniskie līdzekļi tiek uzskatīti par vispārīgajiem administratīvajiem aktiem). Šo nostāju no 2005. gada ieņem Tieslietu ministrija. 2012. gadā šādu viedokli sniedza Iekšlietu ministrija, Valsts policija, Jūrmalas pilsētas dome, Daugavpils pilsētas dome, Ventspils pilsētas dome, Jelgavas pilsētas dome un Valmieras pilsētas pašvaldība.

Secinājumi. Izvērtējot darba materiālus, nepieciešams atzīmēt, ka vairākas valsts un pašvaldību iestādes pieturas pie uzskata, ka satiksmes organizācijas tehniskie līdzekļi, kad ar tiem saskaras konkrētie ceļu satiksmes dalībnieki, tiek atzīti par vispārīgajiem administratīvajiem aktiem. Taču valsts un pašvaldību iestāžu, kuras neatzīst satiksmes organizācijas tehniskos līdzekļus par vispārīgajiem administratīvajiem aktiem vai šaubās par to statusu, attieksme, salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, zinātnisko pētījumu, tiesību teorijas un judikatūras attīstības ietekmē ir kļuvusi piesardzīgāka un ne tik bezkompromisa.

Zinātnisko pētījumu, tiesību teorijas un judikatūras attīstība palīdz labāk saprast vispārīgo administratīvo aktu regulējuma īpatnības, ieguvumus un priekšrocības, vienkāršo, optimizē un metodoloģiski standartizē satiksmes organizāciju administratīvā procesa kārtībā, kas savukārt dod ieguldījumu ceļu satiksmes drošībā un ērtībā Latvijā.